

ΑΡΧΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ (800-479 π.Χ.)

4. **ΑΘΗΝΑ**: ΑΠΟ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ

Μπακάλης Κώστας
history-logotexnia.blogspot.com

▲ *Η Ακρόπολη της Αθήνας στα αρχαϊκά χρόνια*

Προετοιμασία:

Η Αθήνα υπήρξε για τη Σπάρτη το «αντίπαλον δέος». Διαφορές πολιτικές, κοινωνικές και πολιτειακές χώριζαν τις δύο αυτές αρχαιοελληνικές πόλεις. Δυο κόσμοι εκ διαμέτρου αντίθετοι.

Α. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

ΕΔΑΦΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

- Το έδαφος της Αττικής ήταν κυρίως **ορεινό** με μικρές και **φτωχές πεδιάδες**.

ΟΙΚΙΣΜΟΙ

- Οικισμοί αναπτύχθηκαν εκεί όπου υπήρχαν οι δυνατότητες να ζήσουν άνθρωποι.

ΥΠΑΙΘΡΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

- Στις λιγοστές πεδιάδες οι κάτοικοι ασχολήθηκαν με τη **γεωργία**, ενώ στις κάπως ορεινές με την **κτηνοτροφία**.

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΑ ΠΑΡΑΛΙΑ: ΝΑΥΤΙΛΙΑ - ΕΜΠΟΡΙΟ

- Η ανεπάρκεια γεωργικής παραγωγής οδήγησε στην ενασχόληση με το **θαλάσσιο εμπόριο**. Τα εκτεταμένα παράλια ευνόησαν την ανάπτυξη της **ναυτιλίας** και του **εμπορίου**.

Berg Kithäron

Megara

SALAMIS

ÄGINA

LAURION

Ορεινά: κτηνοτρόφοι

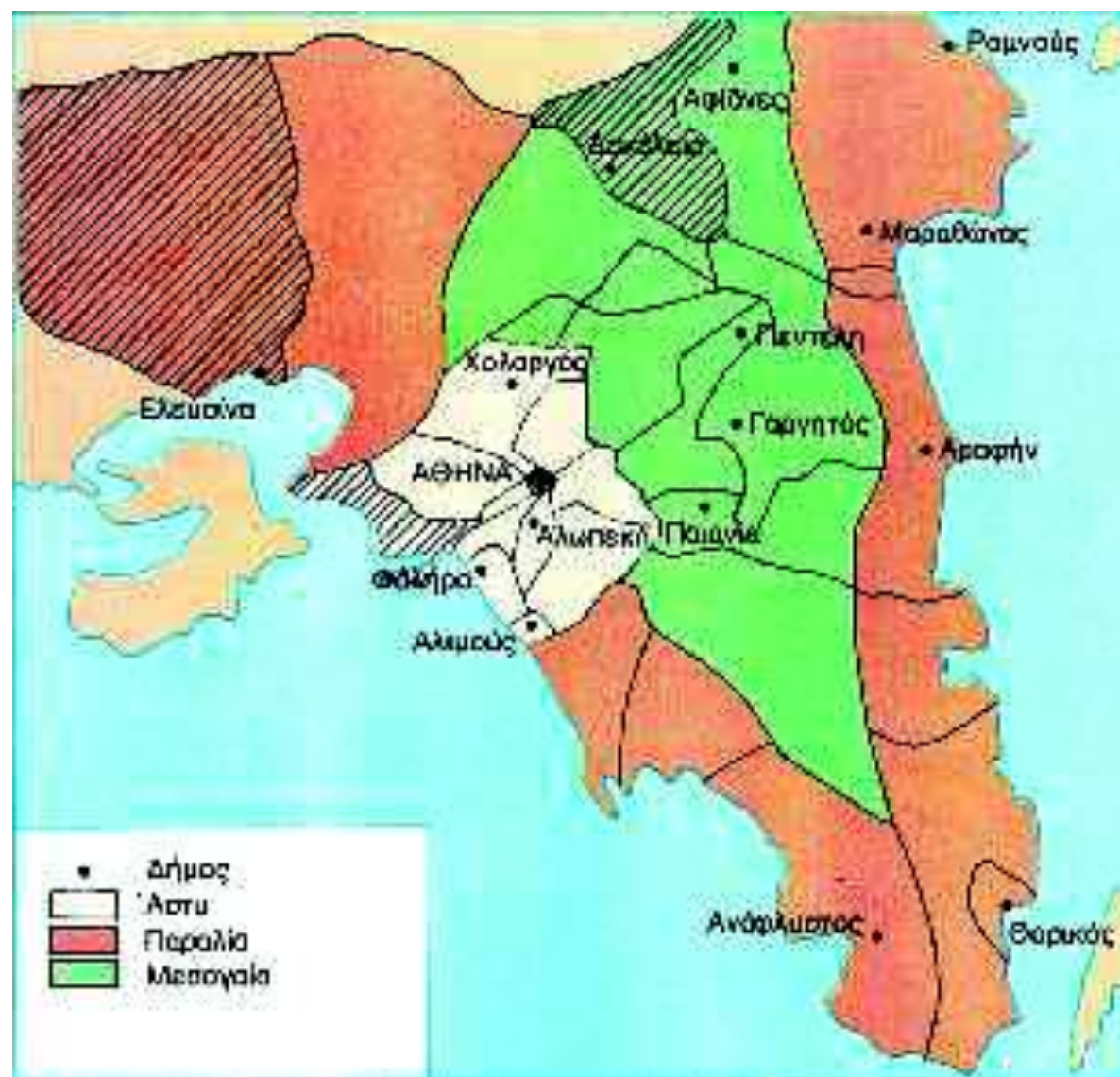
Λιγούσιες πεδιάδες γεωργοί

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΑ ΠΑΡΑΛΙΑ:
Ανάπτυξη ναυτιλίας - εμπορίου

▲ Εικονίζεται αθηναϊκό πολεμικό πλοίο. Τα πλοία διέθεταν πανιά, αλλά ανέπτυσσαν ταχύτητα κυρίως με κωπηλασία. Το βασικό όπλο αυτών των πλοίων ήταν το έμβολο, που τοποθετούσαν στην πλώρη. Μελανόμορφο αγγείο του τέλους του 6ου αιώνα π.Χ. Λονδίνο (Μεγάλη Βρετανία),

Ερώτηση 1: Η διαμόρφωση του χώρου της Αττικής προσδιόρισε και τις ασχολίες των κατοίκων. Δικαιολογήστε γιατί η σχέση χώρου και ασχολιών των κατοίκων δεν έχει σήμερα τόσο μεγάλη ισχύ.

▲ Αναζητήστε στο λεξικό τη λέξη **τηλεργασία**.

Γιατί άραγε;

Συνοικισμός

- Οι διάσπαρτοι οικισμοί, κατά την παράδοση, συνενώθηκαν σε ένα κράτος από το **Θησέα**. (μύθος) ⇒
- Σε ανάμνηση της συνένωσης οι Αθηναίοι γιόρταζαν τα **Παναθήναια***.
- Φυλετικά οι Αθηναίοι ήταν **Ίωνες**.

◀ Στο κέντρο της σύνθεσης της α' όψης του αγγείου ο **Θησέας** έχει δαμάσει κρατώντας από το κέρατο το **Μινώταυρο**. Στο δεξί του χέρι κρατάει σπαθί με το οποίο ετοιμάζεται να τον θανατώσει. Δεξιά πιθανόν η **Αριάδνη**.

Πηγή: <http://users.sch.gr/ipap/Ελληνικός%20Πολίτισμος/AR/ar.ag/Antimenes-6.htm>.

Η πομπή των Παναθηναίων από τον
Κεραμεικό στην Ακρόπολη

Β. ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

5. Οι πολίτες αρχίζουν να μετέχουν στην εξουσία

Τα κράτη πήραν μορφή «πόλεως», όταν έγιναν σ' αυτά ορισμένες θεσμικές αλλαγές, λίγες και όχι πολύ θεαματικές, που κατέστησαν δυνατή τη συμμετοχή στο δημόσιο βίο έστω και ενός μικρού μέρους των πολιτών. Αυτό το γνώρισμα γενικεύεται βέβαια αργότερα στις πόλεις που απέκτησαν δημοκρατικά καθεστώτα.

Μ. Σακελλαρίου, Ι.Ε.Ε., Β', σ. 48

- Τη **βασιλεία**, πρώτο πολίτευμα, διαδέχτηκε ειρηνικά η **αριστοκρατία**.
- Τελευταίος βασιλιάς υπήρξε ο **Κόδρος**.

1. Οι Εννέα άρχοντες ⇒

- **Άρχων – βασιλιάς**: αρμοδιότητες θρησκευτικές.
- **Επώνυμος άρχων**: υπεύθυνος για τη σύγκληση της Εκκλησίας του Δήμου.
- **Πολέμαρχος**: αρμόδιος για στρατιωτικά θέματα.
- **Έξι θεσμοθέτες**: με δικαστικές αρμοδιότητες.

2. **Άρειος Πάγος**: επέβλεπε την τήρηση των νόμων.

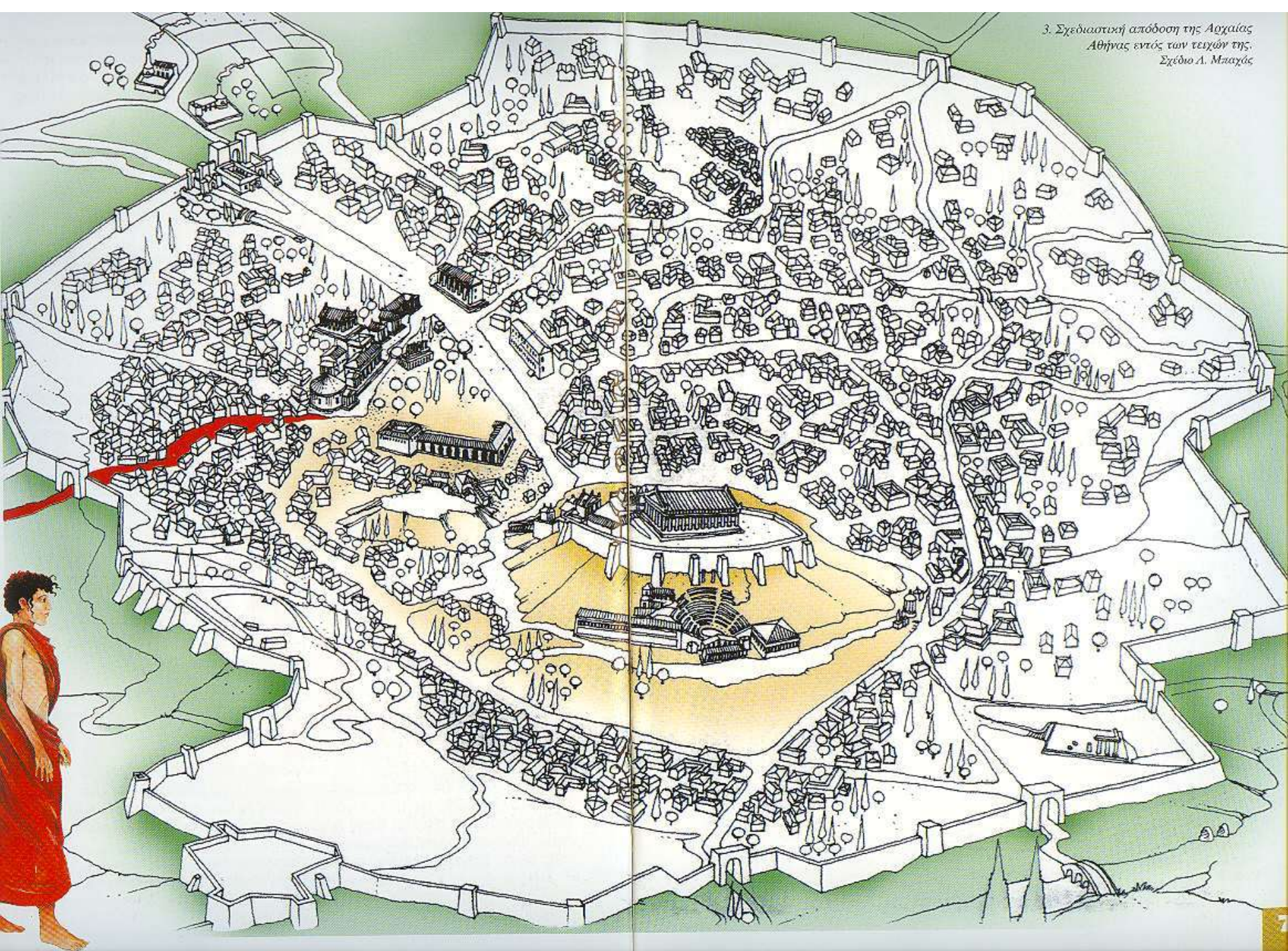
3. **Η Εκκλησία του Δήμου**: Συνέλευση των Αθηναίων πολιτών (περιορισμένη δύναμη τώρα)

■ Συμβουλευθείτε κάποια εγκυκλοπαίδεια και απαντήστε στα ερωτήματα:

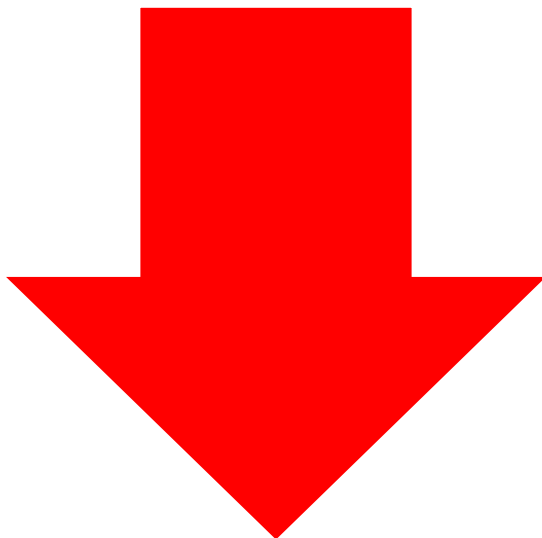
- α) Γιατί πήρε την ονομασία αυτή ο Άρειος Πάγος;
- β) Τι είναι σήμερα ο Άρειος Πάγος;
- γ) Ποια τοπική διοίκηση της Στερεάς Ελλάδας (Νοέμβριος 1821) έφερε το ίδιο όνομα;

3. Σχεδιαστική απόδοση της Αρχαίας
Αθήνας εντός των τειχών της.
Σχέδιο Α. Μπαχός

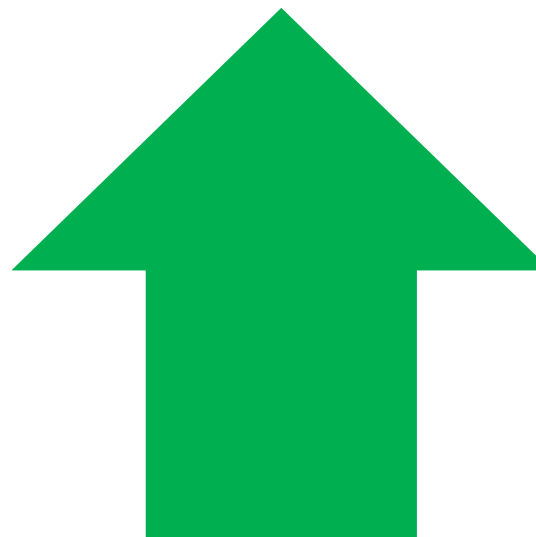
Γ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΝΤΑΣΕΙΣ
ΤΟ ΚΥΛΩΝΕΙΟ ΑΓΟΣ

Έμποροι και βιοτέχνες, οι οποίοι με την ανάπτυξη του ναυτικού εμπορίου αποκτούν μεγάλη οικονομική δύναμη, διεκδικούν την πολιτική εξουσία από τους **ευγενείς**.

Χρεωμένοι **αγρότες** απαιτούν **κατάργηση χρεών**, καθώς τα ανεξόφλητα χρέη οδηγούν σε **δουλεία**.

□ Στη δυναμική των λαϊκών διεκδικήσεων υπάρχει ο κίνδυνος παροχέτευσή τους σε ιδιοτελείς σκοπούς.

- Ο **Κύλωνας** αποτυγχάνει να γίνει τύραννος (632 π.Χ.) και δραπετεύει στα **Μέγαρα** (όπου τύραννος ήταν ο Θεογένης).
- Οι οπαδοί του, αν και ικέτες στους βωμούς, θανατώνονται (**Κυλώνειο άγος**).

Ικεσία - άσυλο στην αρχαιότητα:

- ❑ Σύμφωνα με την αρχαιοελληνική αντίληψη, το πρόσωπο που κατέφευγε ως ικέτης στους βωμούς των θεών ήταν **απαραβίαστο**, έστω κι αν είχε διαπράξει σοβαρότατα αδικήματα. Αυτή η άγραφη αρχή **παραβιάστηκε** στην περίπτωση των **οπαδών** του **Κύλωνα** που τους θανάτωσαν, αν και είχαν καταφύγει ως ικέτες στους βωμούς. Η μιαρή αυτή πράξη(= άγος) έμεινε γνωστή ως **«Κυλώνειο άγος»**.
- ❑ Σκεφτείτε πάνω στο κίνημα του Κύλωνα ως τρόπου κατάληψης της εξουσίας. Αποτελεί μοναδική περίπτωση ή εκφράζει ένα γενικότερο φαινόμενο;

► Τι σημαίνει ο όρος ικέτης, άσυλο σήμερα;

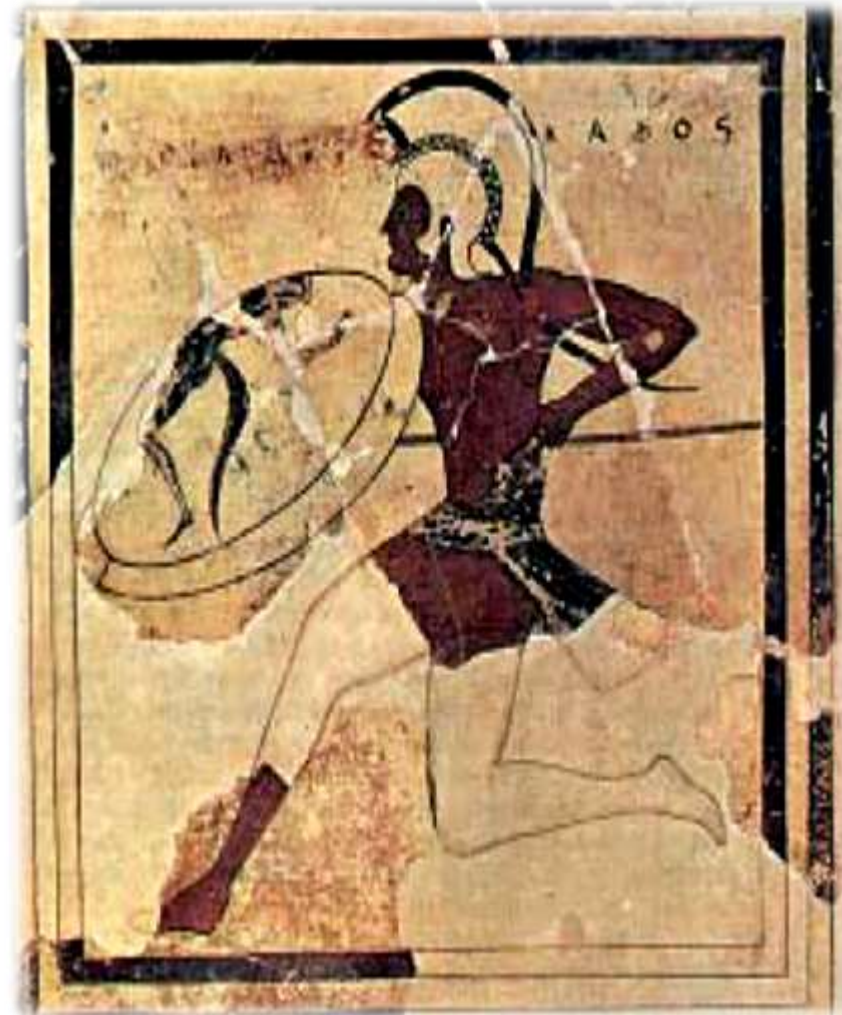
- **Ικέτης**: πρόσωπο που ζητάει βοήθεια, που θερμοπαρακαλεί.
- **Άσυλο**: **τόπος ιερός** και **απαραβίαστος**

Σήμερα:

**πανεπιστημιακό,
πολιτικό,
οικογενειακό**

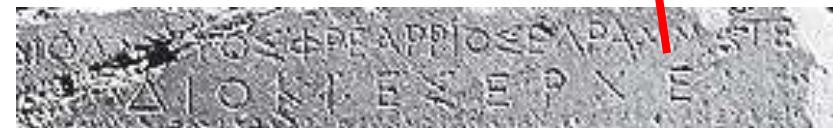
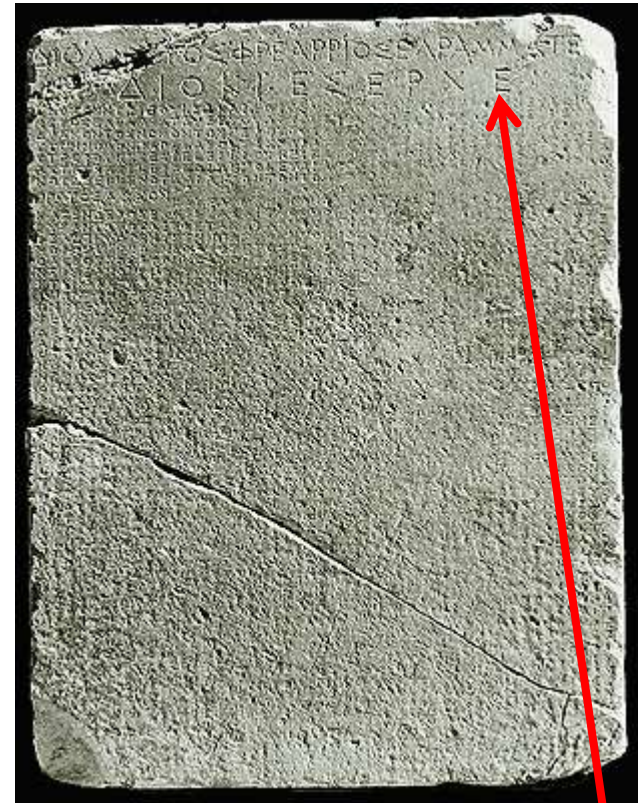
Δ. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
ΔΡΑΚΟΝΤΑ

- Στην Αθήνα επικρατεί αναστάτωση:
- Οι Μεγαρείς καταλαμβάνουν τη Σαλαμίνα.
- Η κατάσταση στην Αθήνα λόγω των χρεών και των αδικιών σε βάρος των πολιτών εκτραχύνεται ⇒ Αίτημα για κατάργηση των χρεών και καταγραφή νόμων.

■ Οι ευγενείς, για να εκτονώσουν τη λαϊκή δυσαρέσκεια, αναθέτουν στο **Δράκοντα** (624 π.Χ.) να καταγράψει τους ως τότε άγραφους νόμους (**Νόμοι του Δράκοντα**).

■ Η ανάγκη ανάθεσης στον Δράκοντα της ευθύνης για καταγραφή των νόμων μπορεί να αξιολογηθεί ως αποτέλεσμα πίεσης και λαϊκής διεκδίκησης.

▲ Η επιγραφή με τους νόμους του Δράκοντα, τέλος 5ου αιώνα π.Χ.
Αθήνα, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ ΔΡΑΚΟΝΤΑ

Πολιτικά δικαιώματα δίνονταν σε αυτούς που είχαν τη δυνατότητα να φέρουν όπλα. Εννέα άρχοντες και ταμίες εκλέγονταν όσοι είχαν περιουσία μεγαλύτερη από δέκα μνες... Ο Άρειος Πάγος ήταν φύλακας των νόμων και έλεγχε τους άρχοντες, ώστε να κυβερνούν σύμφωνα με τους νόμους... Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, τα δάνεια συνάπτονταν με αντάλλαγμα την προσωπική ελευθερία και η γη ήταν στα χέρια λίγων. Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία, 4

Τι εννοούμε σήμερα όταν λέμε
ότι η κυβέρνηση πρέπει να
πάρει **δρακόντεια μέτρα**;
Μπορείτε να εξηγήσετε το
νόημα ιστορικά;

Μνα: μονάδα βάρους & νόμισμα

- 1 τάλαντο = 60 μνες
- 1 μνα = 50 στατήρες
- 1 στατήρας = 2 δραχμές
- 1 δραχμή = 6 οβελούς
- 1 οβελός = νόμισμα με τη μικρότερη αξία

